

Een set van 35 denksleutels
voor groep 1 t/m 5.

*Zet je kinderen aan het denken en maak ze
vaardig in het analyseren, evalueren en creëren.*

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Denksleutels

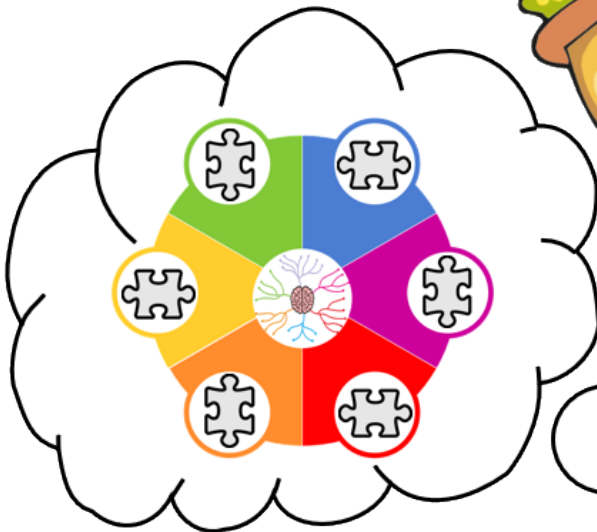

Saartje Schildpad

- Verdeelt informatie in stukjes om het beter te begrijpen.
 - Zoekt en herkent patronen.
- Plakt stukjes informatie aan elkaar om het geheel te begrijpen.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Walter de Wijze Uil

- Denkt diep na over wat hij ergens van vindt.
- Bedenkt wat de beste keuze is en waarom.
- Gaat op zoek naar de voordelen en de nadelen van een idee of plan.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil

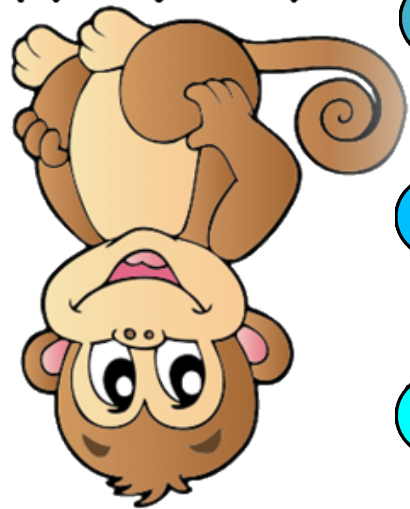

Aapje Akos

- Verzint veel ideeën.
- · Verzint gekke ideeën.
- · Verzint steeds echt andere ideeën.
- · Plakt nog nieuwe ideetjes aan al eerder verzonnen ideeën.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akos

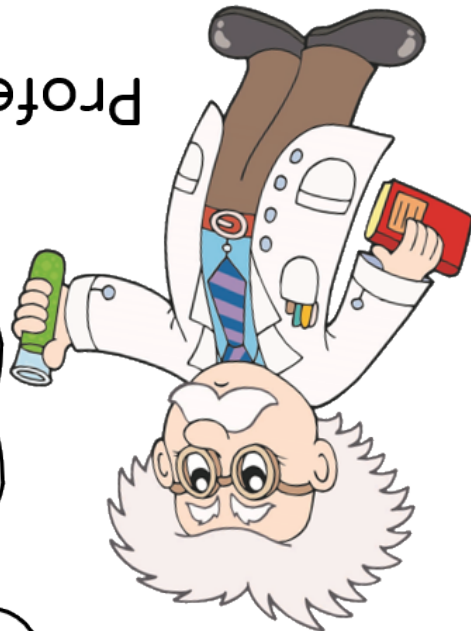

Professor Steen

- Stelt al maar vragen.
- Verzamelt en bestudeert informatie om antwoorden op vragen te vinden.
- Voert proefjes en experimenten uit om antwoorden op vragen te vinden.
- Maakt een plan voordat hij aan een onderzoek begint.
 - Laat graag aan anderen zien wat hij hee. gedaan en geleerd.
- Denkt na een onderzoek na, over hoe het is gegaan en wat beter zou kunnen.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Professor Steen

Categoriseren-Sleutel

Deel de informatie of een onderwerp op in verschillende categorieën. Stel vragen per categorie of zoek per onderdeel naar informatie.

Criteria voor Succes

- Minimaal [...] categorieën bij het onderwerp/thema
- Minimaal [...] vragen of feiten of ideeën per categorie
- Feitelijk juiste informatie
- Netjes en overzichtelijk eindresultaat

Voorbeelden:

- *Gezond leven*: fruit (appel, sinaasappel) - groenten (spinazie, spruitjes) - bewegen (fietsen, zwemmen)
- *Vervoer*: Op het land (auto, fiets) - in de lucht (vliegtuig, helikopter) - op het water (boot, waterscooter)
- *Wat kun je doen als je je verveelt?*: buiten (voetballen, knikkeren) - spelletje (mens erger je niet, memorie) - creatief (tekenen, kleien)

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Categoriseren-Sleutel

Cyclus-sleutel

Stel vragen waarbij het antwoord kan worden weergegeven in een cyclus.

Criteria voor Succes

- [...] stappen/ onderdelen/ fasen in de cyclus
- Meest relevante stappen/onderdelen/fasen zijn herkend
- Feitelijk juiste informatie in de beschrijvingen
- Netjes en overzichtelijk eindresultaat

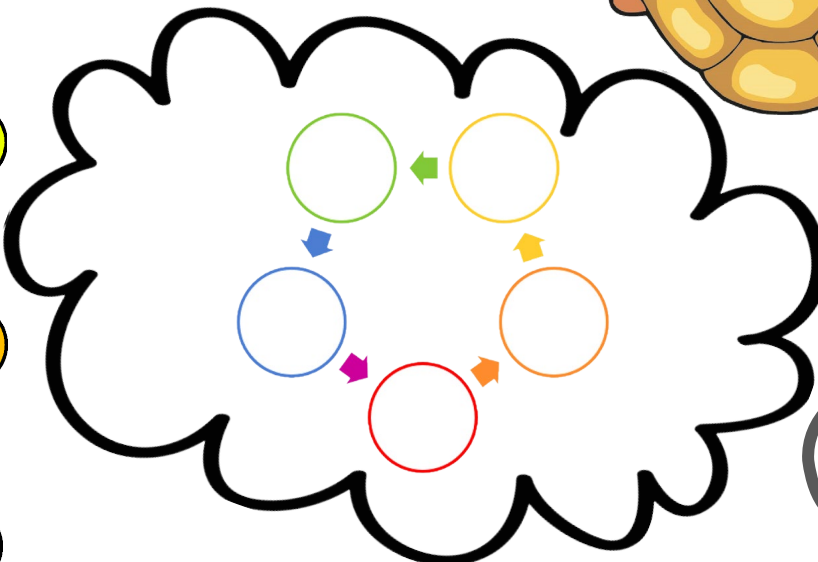
Voorbeelden:

- Alles wat leeft - Plak de plaatjes van ei tot kip in de cyclus.
- Recyclen - Wat gebeurt er met het papier in de papierbak?
- Water - De reis van een waterdruppel.
- Seizoenen - Plak de kleren in de juiste volgorde volgens de seizoenen
- Dagen van de week - Zet wat je doet op een dag in een cyclus.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Cyclus - Sleutel

Deel-van-het-Geheel-Sleutel

Orden de informatie zo dat het geheel uit de verschillende onderdelen duidelijk wordt - Of... welke delen maken het geheel?

Criteria voor Succes

- Resultaat laat duidelijk inzicht zien, in de onderdelen die het geheel maken
- Duidelijke, complete, feitelijk juiste beschrijvingen van de onderdelen

Voorbeelden:

- Welke plaatjes horen bij de politieagent?
- Wat maakt een boek een goed boek?
- Waaruit bestaat een fiets?
- Wanneer ben je een goede vriend?

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Deel v.h. Geheel-Sleutel

Oorzaak-Gevolg-Sleutel

Welke oorzaken en gevolgen kunnen worden genoemd voor een bepaalde gebeurtenis

Criteria voor Succes

- Resultaat getuigt van inzicht in het probleem / de situatie
- [...] oorzaken benoemd
- [...] gevolgen benoemd
- Oorzaken en gevolgen zijn feitelijk juist / mogelijk
- Correcte zinsbouw, spelling, verzorging

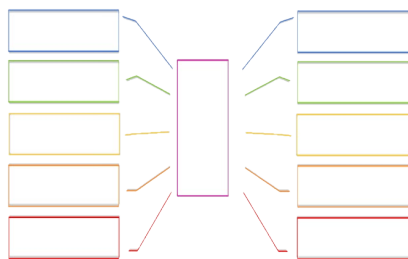
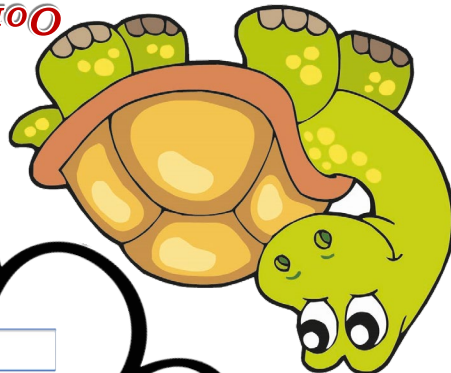
Voorbeelden:

- Bekijk of er iets in de buurt in het nieuws is - wordt er een tunnel aangelegd of is een winkel gesloten of zijn mensen ergens boos om. Bepaal met elkaar hoe dat heeft kunnen gebeuren en wat de gevolgen zijn.
- Bij prentenboek 'Gat in mijn emmer' - Hoe zou dat gat er gekomen zijn? Wat was het gevolg van het gat in de emmer?
- De poppenhoek is weg!!! Hoe zou dat gebeurt kunnen zijn? En wat nu dan?

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Oorzaak/Gevolg Geheel-Sleutel

Saartje Schildpad

Tijdslijn-Sleutel

Geef de chronologische volgorde van de gebeurtenissen weer.

Criteria voor Succes

- Volledig – Tenminste ... momenten in tijdslijn opgenomen
- Feitelijk juiste informatie
- Duidelijke teksten bij de momenten
- Correcte spelling, zinsbouw, verzorging

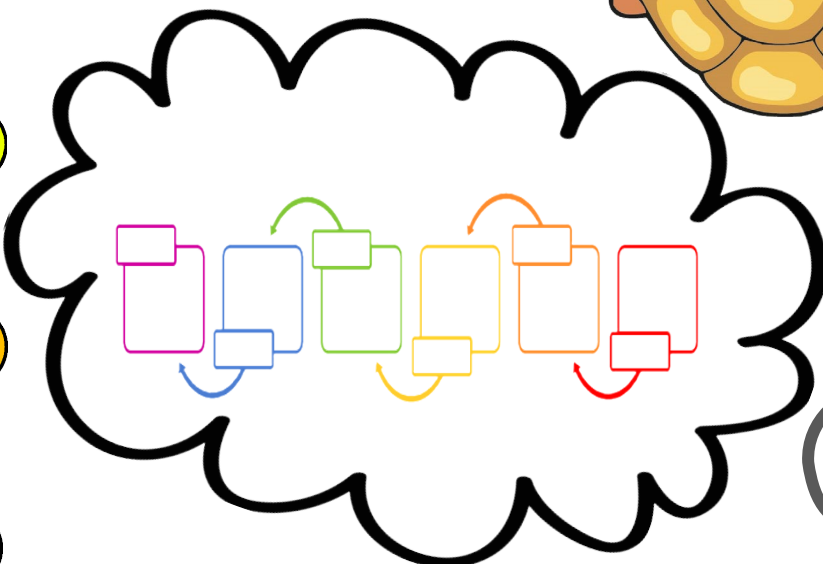
Voorbeelden:

- Wat doe jij op een dag? (plaatjes plakken bij tijden van de dag)
- Van oud naar nieuw - plaatjes van oldtimer naar futuristische auto of van mensen in oertijd, ridders, mensen nu etc.
- De verjaardagen van alle kinderen uit de klas.
- Uit oma's tijd, uit moeders tijd en jouw tijd

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Tijdslijn-Sleutel

Vergelijken-Sleutel

Vergelijk 2 of 3 onderdelen met elkaar.

Criteria voor Succes

- Tenminste [...] verschillen benoemd
- Tenminste [...] overeenkomsten benoemd
- Feitelijk juiste informatie
- Hoofdzaken/ belangrijkste punten worden vergeleken

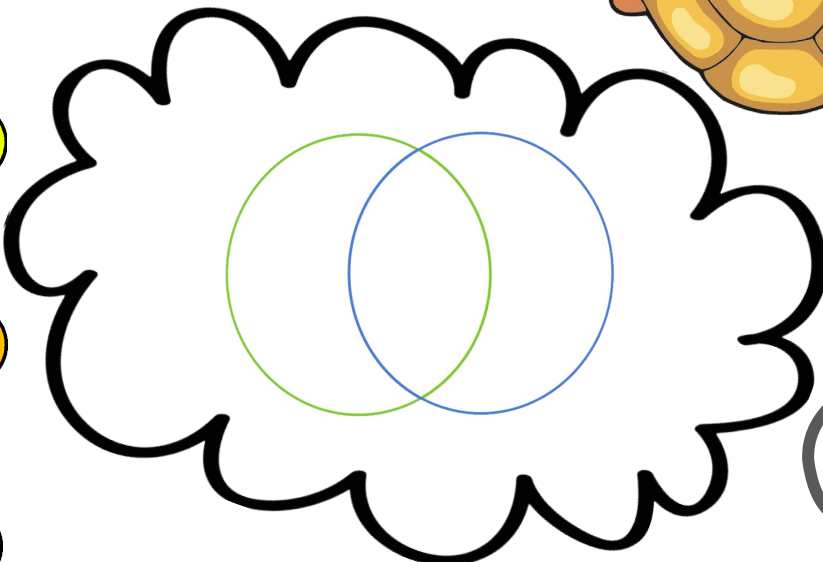
Voorbeelden:

- Vergelijk een bol en een knol
- Twee hoepels half over elkaar midden in de kring. Ene hoepel is klittenbandschoen, andere hoepel is veterschoen, buiten de hoepel is geen van beiden. Kinderen leggen om de beurt hun schoen op de goede plek.
- Is het gezond? Vind je het lekker? Dingen om te eten op de juiste plek in het Venn diagram leggen.
- Lente en zomer vergelijken

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Vergelijken-Sleutel

Verhaallijn-Sleutel

Wat zijn de belangrijkste punten - de hoofdlijnen - in de tekst of bij dit thema.

Criteria voor Succes

- Duidelijk de hoofdpunten/ hoofdlijn benoemd
- Logische, kloppende volgorde
- Volledig – alle belangrijke informatie is opgenomen

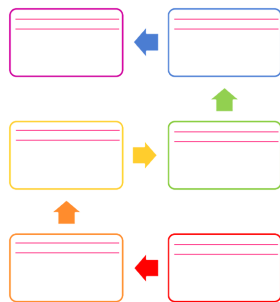
Voorbeelden:

- 'In het land van de Dino's.' dat is de naam van het toneelstuk dat we samen gaan verzinnen. Hoe begint het verhaal? En wat gebeurt daarna?
- Verhaal navertellen na voorlezen prentenboek
- Poppenkastpoppen in een hoek leggen en kinderen een verhaal met die poppen laten verzinnen
- De plaatjes zijn gehusseld, hoe gaat het verhaal? Leg de plaatjes in de goede volgorde.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Verhaallijn-Sleutel

Woordspin-Sleutel

Gebruik de woordspin om even snel te associëren. De mindmap is de uitgebreide variant van een woordspin.

Voorbeelden:

- Aan het begin van elk thema
- Bij het verzinnen van vragen over een onderwerp
- Bij het ordenen van plaatjes over een onderwerp

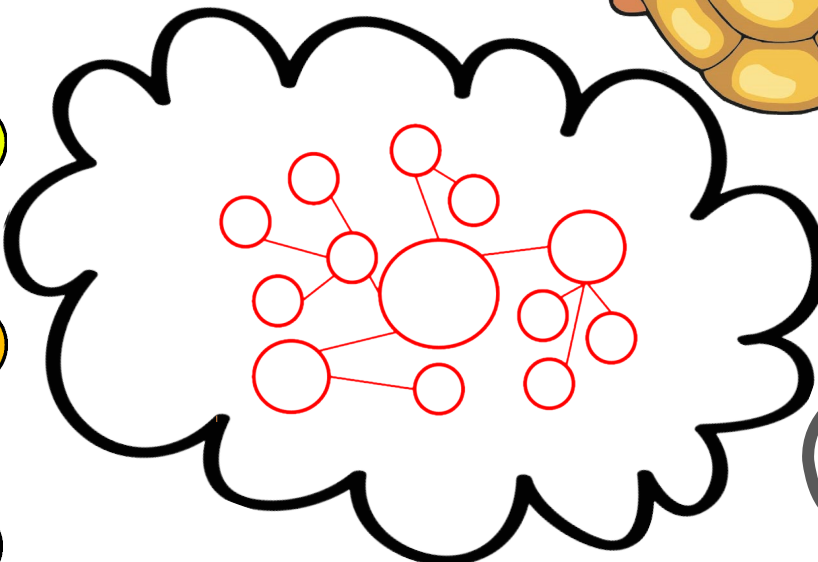
Criteria voor Succes

- Onderwerp van woordspin duidelijk in het midden
- Tenminste ... takken vanuit het midden (categorieën binnen het onderwerp)
- Tenminste ... takken per categorie
- Feitelijk juiste informatie bij de categorieën

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Woordspin-Sleutel

Zintuigen-Sleutel

Wat zeggen je zintuigen je over een stelling, onderwerp, thema?

Voorbeelden:

- Als je door een herfstbos loopt, dan... ruik, voel, zie, proef, voel ik...
- Blindemannetje
- Wat proef ik? (met ogen dicht proeven)
- Hoorspel maken
- Geurmemorie maken
- Texturen ordenen op hoe het voelt: zacht, ruw, koud, glibberig etc.
- Elk thema leent zich om je zintuigen bij langs te gaan.

Criteria voor Succes

- Bij elk zintuig minimaal [...] antwoorden genoemd
- Logische antwoorden
- Uit antwoorden blijkt gedegen kennis over onderwerp
- Duidelijke woordkeus

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Saartje Schildpad

Zintuigen-Sleutel

Beste-Keuze-Sleutel

Bepaal uit een aantal mogelijkheden de beste keuze door deze aan criteria te toetsen.

Voorbeelden:

- Mijn huisdier is het beste! Kinderen bepalen op basis van met elkaar afgesproken criteria welk dier het beste huisdier maakt.
- Wat maakt een boek een lievelingsboek?
- Na het brainstormen van ideeën voor een thema voor de juffen-en-meesters-dag kiezen de kinderen het thema op basis van met elkaar verzonden criteria.

Criteria voor Succes

- Minimaal [...] criteria verwoord waar de keuze aan moet voldoen
- Logische criteria
- Belangrijkste criteria zijn aanwezig
- Er kan 'een beste keuze' gemaakt worden m.b.v. het resultaat

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil

Beste Keuze - Sleutel

	Ideeën	Criteria		
Totaal				

Feiten-en-Conclusie-Sleutel

Op welke feiten is de conclusie gebaseerd? Of... welke conclusie kun je trekken n.a.v. de genoemde feiten?

Criteria voor Succes

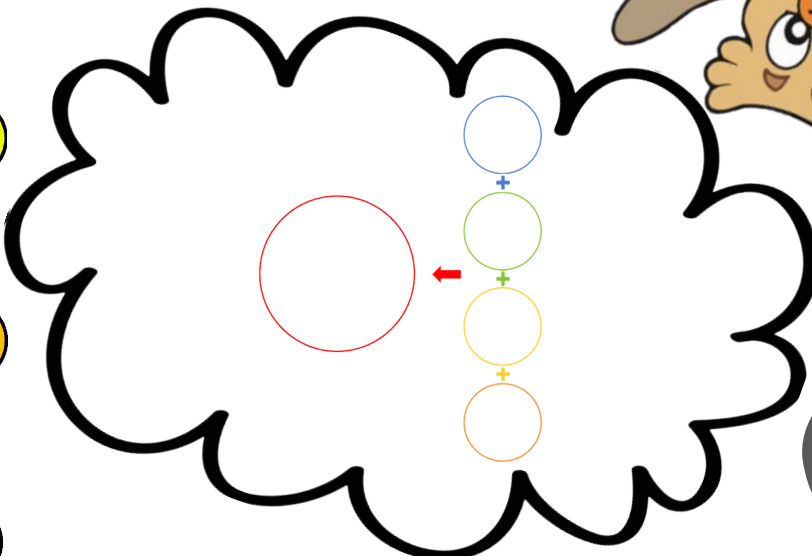
- Minimaal [...] feiten benoemd of herkend om de conclusie te onderbouwen
- Logische conclusie herkend of verwoord op basis van de feiten

Voorbeelden:

- Thema dieren: noem vier feiten over een dier, de kinderen kiezen het dier waarover de feiten gaan uit een plaatjesblad.
- Wie ben ik? Wat ben ik? Waar ben ik?
- Geef een conclusie - laat de leerlingen bekijken of de conclusie klopt. Bijvoorbeeld: 'Alle appels hebben een ronde vorm', 'als je geel en rood mengt krijg je oranje' etc.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil
Feiten & Conclusies - Sleutel

Feiten-en-Meningen-Sleutel

Onderscheid leren maken tussen feiten en meningen.

Criteria voor Succes

- Resultaat laat zien dat het verschil tussen feiten en meningen wordt herkend
- Minimaal [...] feiten/ meningen benoemd/ herkend

Voorbeelden:

- Wijs een plek in het lokaal aan voor 'Feiten' en een plek voor 'meningen'. Noem een feit of een mening over een thema. Kinderen lopen naar de juiste plek. Laat vervolgens de kinderen om de beurt zelf een feit of mening verzinnen.
- Drie feiten en een mening: herken de mening.
- Laat kinderen hun mening geven over iets. Op welke feiten is die mening gebaseerd?

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil

Feiten & Meningen-Sleutel

Feiten

Meningen

S.A.C-Sleutel

(Stelling, Argumenten, Conclusie Sleutel)

Het onderbouwen van je mening door argumenten te noemen voor je conclusie.

Criteria voor Succes

- Minimaal ... argumenten benoemd
- Duidelijke argumenten
- Feitelijk juiste argumenten
- Logische conclusie (op basis van juiste argumenten)

Voorbeelden:

- Oefen de kunst van het argumenteren met de kinderen door regelmatig met elkaar te discussiëren over onderwerpen binnen het thema. Bijvoorbeeld:
- 'De zomer is het fijnste seizoen in het jaar'
- 'Als je jarig bent zou je de hele dag de baas moeten zijn'

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil

S.A.C.-Sleutel

Conclusie
Argument
Argument
Argument
Argument
Stelling

Voordelen-Nadelen-Sleutel

Benoem voordelen en nadelen van een bepaalde keuze of een bepaald idee.

Voorbeelden:

- Wat zijn de voordelen van kunnen lezen?
- Wat is fijn aan het zijn van een huisdier? Wat is minder fijn voor het dier?
- Wat zou je liever willen hebben, een mobiele telefoon of een iPad? Wat zijn de voordelen van beiden? Wat de nadelen?

Criteria voor Succes

- Tenminste [...] voordelen benoemd
- Tenminste [...] nadelen benoemd
- Feitelijk juiste informatie
- Hoofdzaken/ belangrijkste punten worden beoordeeld

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Walter de Wijze Uil
Voordelen & Nadelen - Sleutel

Alfabetsteutel:

Kies een onderwerp of thema en maak een alfabetische lijst bij dit onderwerp of thema.

Inktvis

Jaguar

Koala

Leeuw

Muis

Neushoorn

Olifant

Panda

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

Combinatiesleutel:

Combineer de eigenschappen van twee verschillende voorwerpen en maak er een nieuw voorwerp van.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

Ander gebruik sleutel:
Bedenk op welke andere manieren
alledaagse voorwerpen gebruikt kunnen
worden.

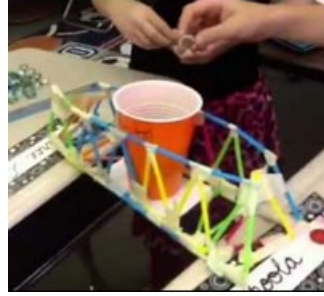
© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

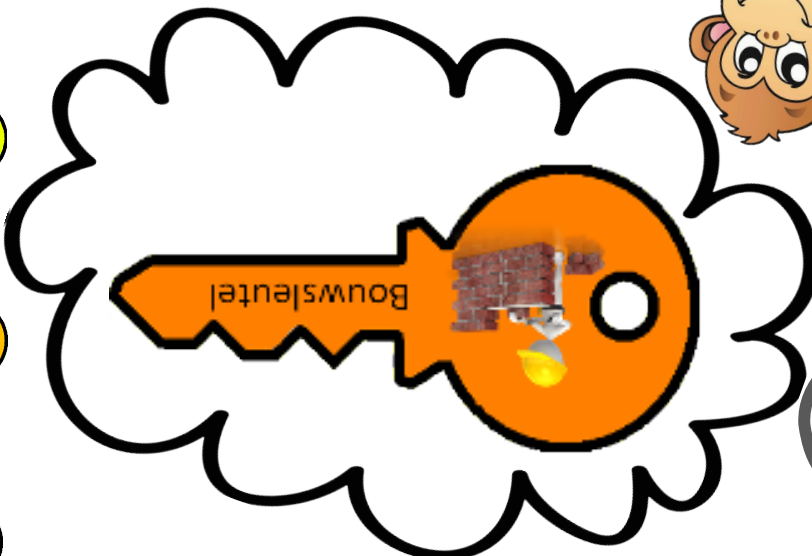
Bouwsleutel:

Los met de beperkte middelen die je tot je beschikking hebt een bouwkundig probleem op.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

GOK sleutel:

Verander een onderwerp of object door delen ervan aan te passen. Maak de delen groter, kleiner of voeg er iets aan toe of haal iets weg.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

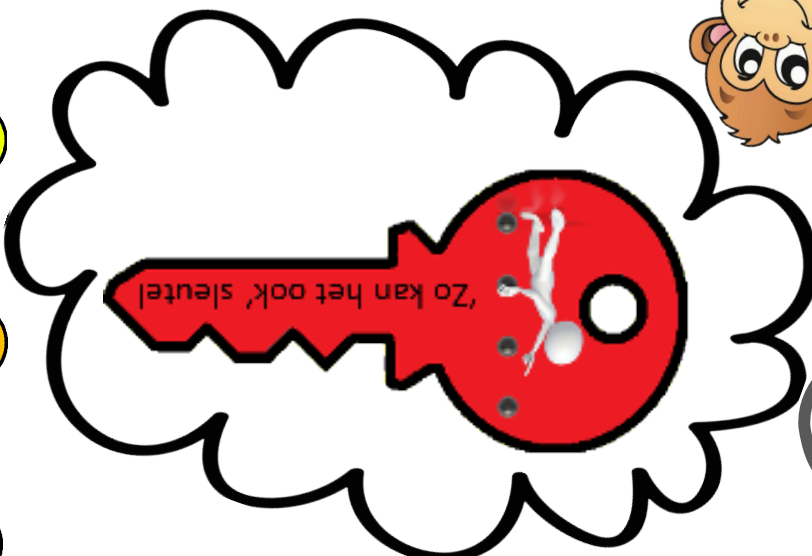
'Zo kan het ook' sleutel:

Beschrijf verschillende manieren waarop je een opdracht of activiteit uit kunt voeren.

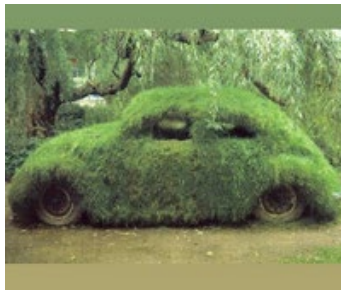

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

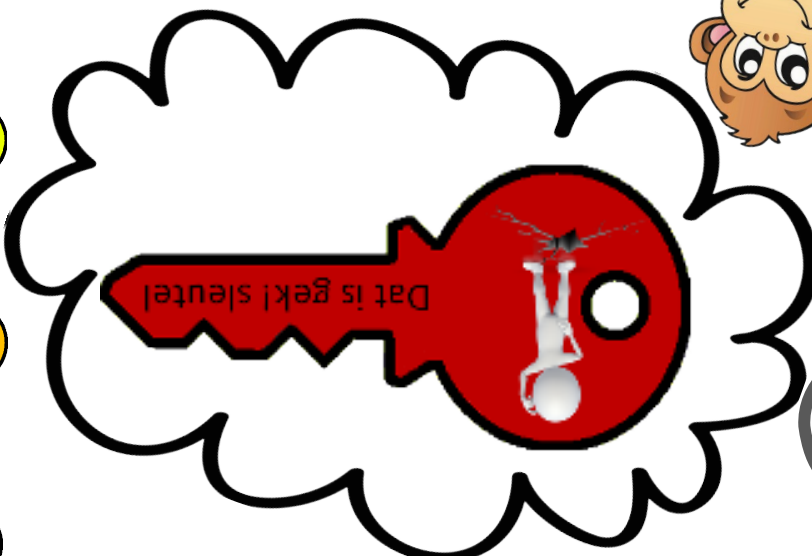

'Dat is gek!' sleutel:
Bedenk verschillende redenen voor het bestaan van een bepaalde gekke situatie.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

Muursleutel:

Verzin alternatieven voor dingen die 'vast staan'. Bedenk op welke manier vaste overtuigingen tòch anders kunnen.

Mensen kunnen niet vliegen.

Gras is groen

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

‘Wat als...?’ sleutel:
Zoek antwoorden op ‘Wat als...’ vragen

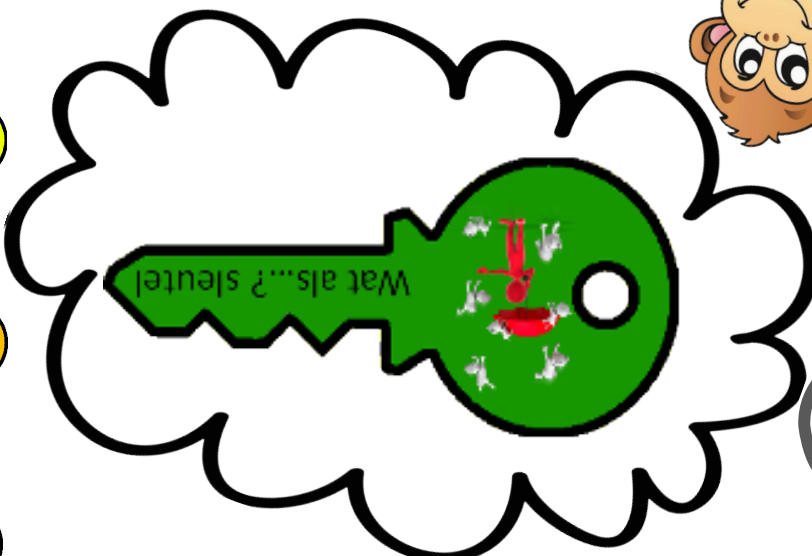
Wat als... vliegen zo groot waren als auto's

Wat als... het snoep zou regenen?

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

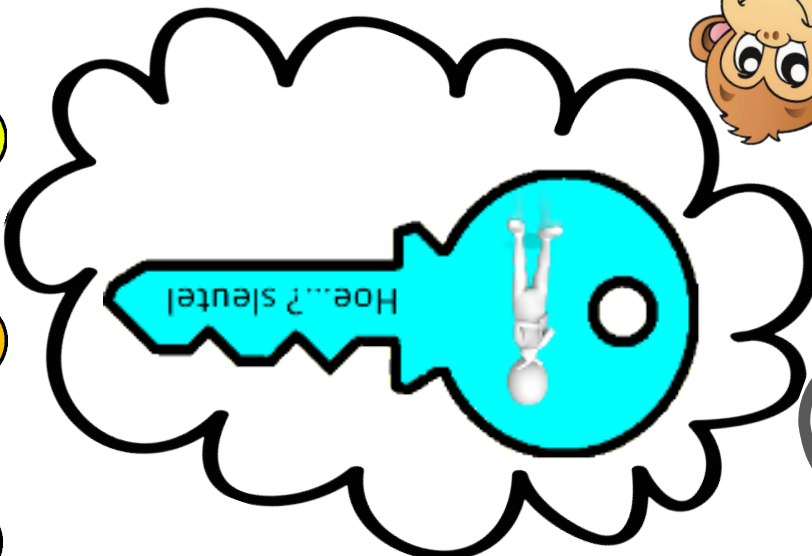

'Hoe... zonder...? sleutel:
Zoek zo veel mogelijk antwoorden op
verschillende 'Hoe... zonder... ?' vragen.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

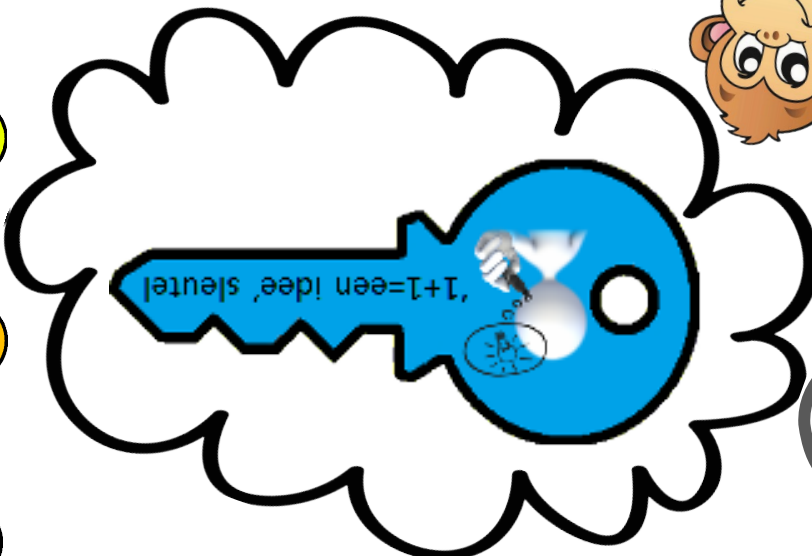
'1+1=een idee' sleutel:

Verzin zoveel mogelijk ideeën voor de uitvoering van een opdracht waarbij je denkt aan een willekeurig gekozen woord in combinatie met de opdracht.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

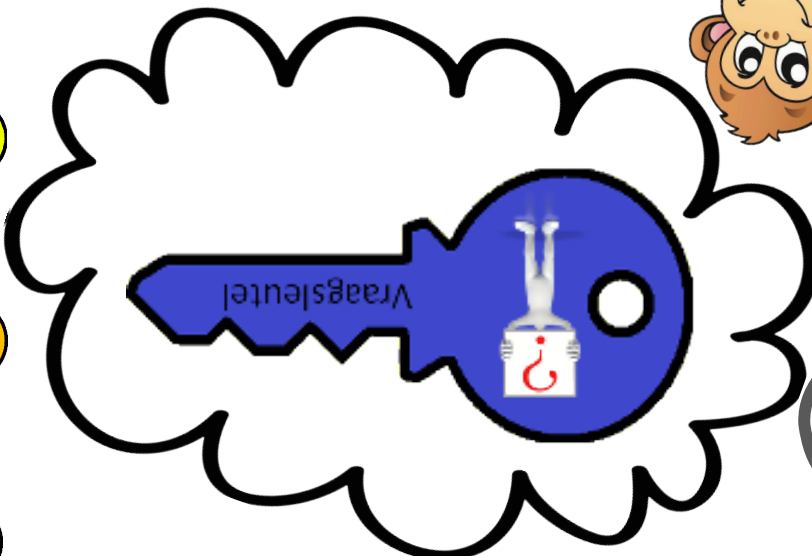
Vraagsleutel:

Het antwoord is gegeven. Verzin vragen bij dit antwoord.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

Voorspellingsleutel:
Voorspel hoe bepaalde voorwerpen of
situaties er in de toekomst uitzien.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

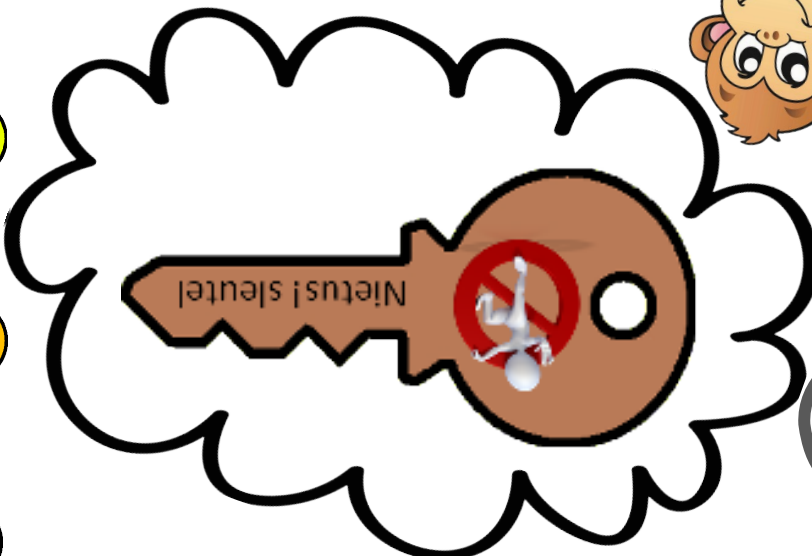
'Nietus' sleutel:

Stel vragen waarin woorden als 'niet' of 'nooit' of 'geen' in voorkomen. Verzin antwoorden op die vragen.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

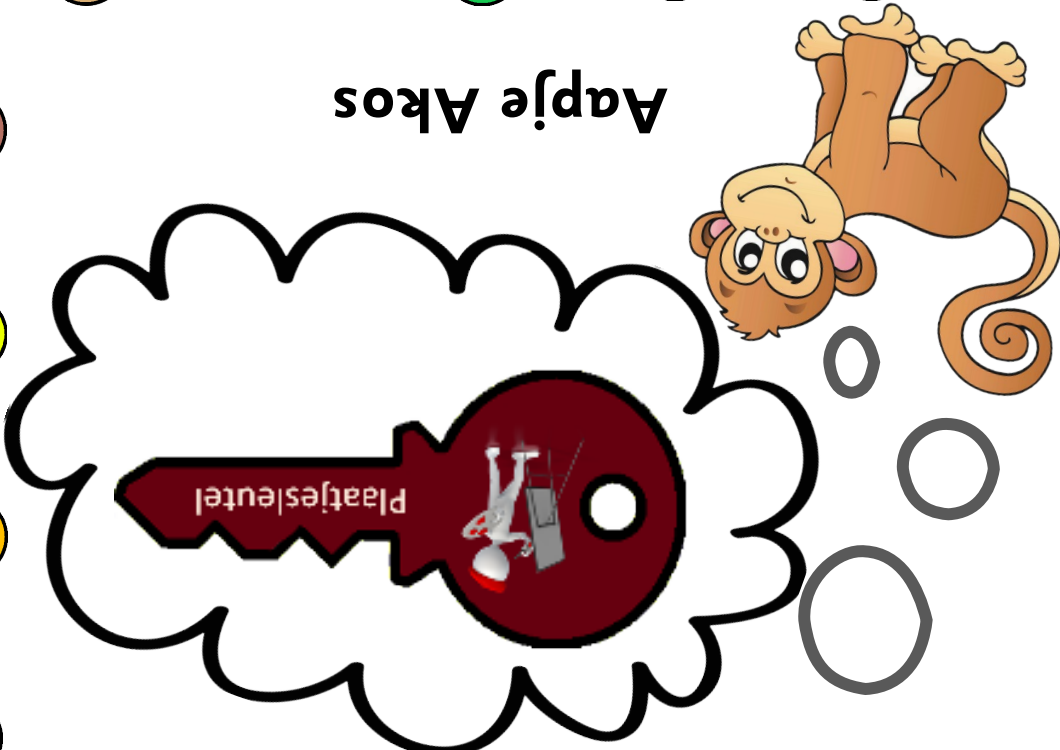
Plaatjesleutel:

Verwerk de lijnen op het blad in een tekening over het thema of onderwerp waaraan we werken in de klas

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Aapje Akros

Stappenplan-Sleutel

Breng structuur aan in een onderwerp, taak of opdracht door de verschillende stappen te herkennen en te benoemen.

Voorbeelden:

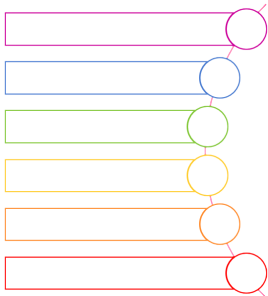
- Bedenk voor je aan een opdracht begint altijd wat je precies gaat doen:
- Wat zijn de stappen die je doet als je een tekening gaat maken?
- We gaan een groot kasteel bouwen van onze tafels en stoelen, hoe pakken we dat aan?
- We gaan een tuintje aanleggen... wat doen we eerst, wat daarna?

Criteria voor Succes

- Minimaal ... stappen benoemd
- Duidelijke, logische stappen benoemd
- Volledig – alle stappen zijn in het plan opgenomen
- Overzichtelijk
- Stappenplan laat inzicht in begrip van de opdracht zien

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Stappenplan-Sleutel
Professor Steen

Grafiek-Sleutel

Informatie uit tabellen, grafieken, diagrammen halen òf informatie weergeven in tabellen, grafieken, diagrammen.

Criteria voor Succes

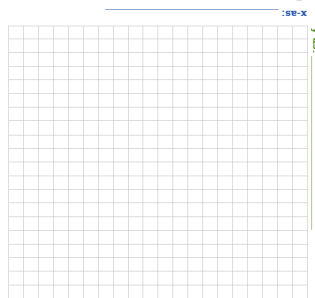
- Informatie op logische manier verwerkt in de grafiek
- Slimme keuze voor type grafiek
- Duidelijke legenda (Omschrijving assen etc.)
- Kleurgebruik en vormgeving dragen bij tot goed overzicht
- Feitelijk juiste informatie

Voorbeelden:

- n.a.v. de schoenenopdracht bij de 'Vergelijken-sleutel' zetten de kinderen de schoenen in een staafgrafiek.
- Kinderen doen onderzoek naar lievelingsijsjes en geven de data weer in een grafiek.
- Kinderen krijgen een cirkelgrafiek met informatie over hoe de kinderen naar school komen. Ze bestuderen de grafiek en trekken conclusies over de aantallen wandelaars, fietsers en met de auto.

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Professor Steen
Grafiek-Sleutel

Actie-Reactie-Sleutel

Stel vragen waarbij je voor het antwoord op zoek gaat naar de gevolgen van een bepaalde gebeurtenis of situatie.

Voorbeelden:

- Gebruik deze sleutel voor het maken van ketting reacties of Rube Goldberg machines (zie YouTube)
- Prentenboek 'Een gat in mijn emmer' behandelt een mooie 'kettingreactie'.

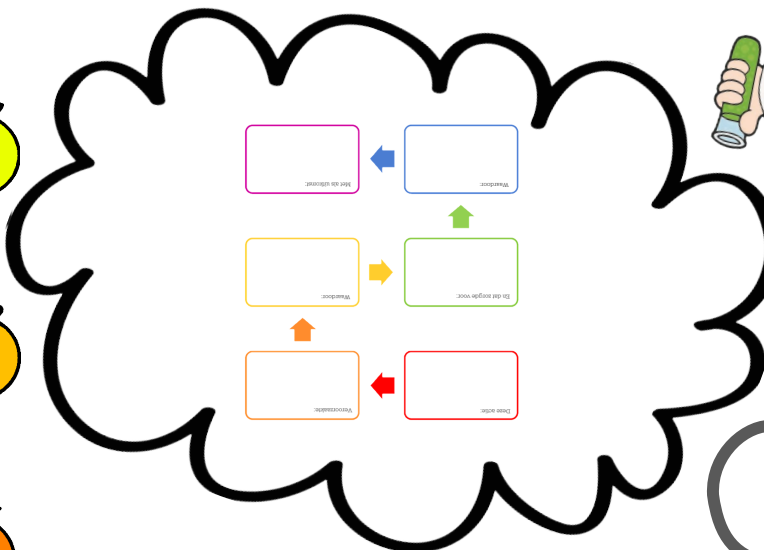
Criteria voor Succes

- Resultaat toont goed inzicht in de gevolgen van de gebeurtenis of oorzaak
- Minimaal [...] gevolgen benoemd
- Feitelijk juiste informatie
- Overzichtelijke weergave van gevolg

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Actie/Reactie-Sleutel

Professor Steen

Gevolgen-Sleutel

De gevolgen onderzoeken van een bepaalde (fictieve of reële) gebeurtenis.

Criteria voor Succes

- Resultaat getuigt van inzicht in het probleem
- [...] gevolgen benoemd
- Gevolgen zijn feitelijk juist / mogelijk
- Correcte zinsbouw, spelling, verzorging

Voorbeelden:

- Gebruik deze sleutel tijdens het doen van proefjes, waarbij de kinderen letten op de gevolgen van een handeling in het proefje:
 - Zie hoe toffee oplost in thee
 - Zout en peper scheiden met een ballon
 - Ontdek hoe een glas water de wereld omdraait

(https://www.c3.nl/ontdekchemie/proefjes/?_c3_proef_vanaf_groep=groep-1-2)

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Professor Steen
Gevolgen-Sleutel

Vijf W's en Eén H-Sleutel

Start een project of een onderzoek met het stellen van vragen. Wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe?

Voorbeelden:

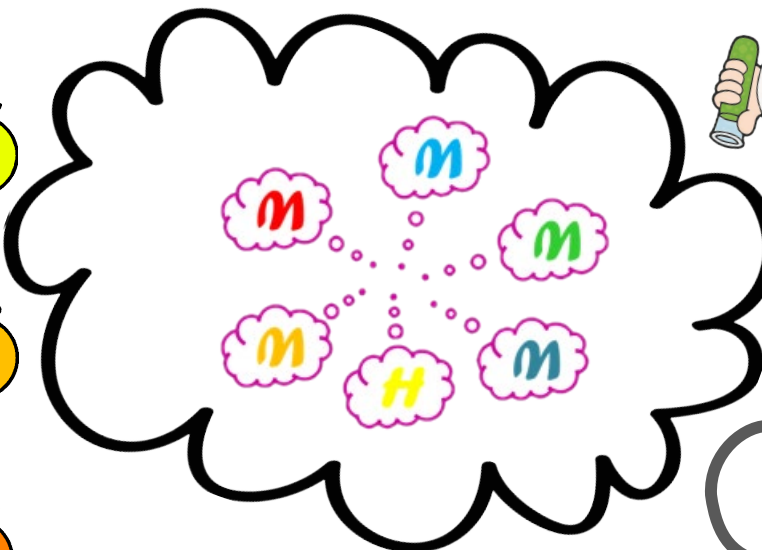
- Introductie van elk thema
- Aan het begin van een opdracht
- Wanneer je samen een probleem gaat oplossen

Criteria voor Succes

- Zoveel mogelijk 'lagere orde denkvragen', maar minimaal [...]
- Tenminste [...] 'hogere orde denkvragen'
- Vragen waarop je het antwoord nog niet weet
- Overzichtelijke lijst met vragen

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Professor Steen
5 W's en 1 H-Sleutel

Mindmap-Sleutel

Gebruik de mindmap om de voorkennis te activeren òf voor het maken van aantekeningen tijdens een onderzoek.

Voorbeelden:

- Laat kinderen plaatjes zoeken bij de takken van een mindmap die je samen met de kinderen hebt opgezet. Bijvoorbeeld:
- Mindmap insecten → takken vlieg, bij, vlinder, tor en mug → kinderen tekenen en zoeken plaatjes bij die takken.

Criteria voor Succes

- Onderwerp van woordspin duidelijk zichtbaar in het midden
- Tenminste ... takken vanuit het midden (categorieën binnen het onderwerp)
- Tenminste ... takken per categorie
- Feitelijk juiste informatie bij de categorieën
- Elke tak heeft z'n eigen kleur
- Elke tak begint dik en wordt smaller bij elke vertakking
- Er staan zowel woorden als plaatjes/tekeningen/beelden in de mindmap

© 2021 - www.begaafdonderwijs.nl

Professor Steen
Mindmap-Sleutel

